

Co-funded by the
European Union

Kratki prikaz politike “Ka zelenom univerzitetu”

D5.2 Stakeholderi su informisani o politici zelenog univerziteta “Ka zelenom univerzitetu”

“Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or [name of the granting authority]. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.”

Sadržaj

SAŽETAK.....	1
1. UVOD.....	2
2. CILJ OVOG PRIKAZA.....	2
3. GLOBALNI IMPERATIV ZA ODRŽIVOST I ULOGA VŠU – PREGLED.....	2
4. UNAPREĐENJE ODRŽIVOSTI U VISOKOM OBRAZOVANJU: TRENDOVI I PRAKSE – RASPRAVA I ANALIZA.....	5
5. PREPORUKE – ZELENE METRIKE.....	7
6. ZAKLJUČAK.....	8
LITERATURA.....	9

Sažetak

Ovaj kratki prikaz politike iznosi strateški okvir za visokoškolske ustanove (VŠU) na zapadnom Balkanu kako bi razvile i implementirale zelene politike s naglaskom na održivost u visokoškolskim operacijama. Dokument, financiran kroz Erasmus program u okviru GROWTH projekta, ima za cilj podizanje svijesti o važnosti integrisanja održivosti u osnovne funkcije VŠU-a. Ovaj dokument diskutuje o globalnoj hitnosti klimatskih promjena, u skladu s Evropskim zelenim dogovorom i Ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih nacija.

Prikaz analizira trenutne trendove i prakse u održivosti u visokom obrazovanju, zagovarajući holistički pristup koji obuhvata upravljanje, kurikulum, istraživanje i svakodnevne operacije. Ističe potrebu za sveobuhvatnim zelenim metričkim pokazateljima za mjerenje razvoja i učinkovitosti u naporima održivosti, poput upravljanja energijom, smanjenja otpada i održivog transporta.

Na kraju, zaključuje se da uspješna tranzicija na model zelenog univerziteta zahtijeva posvećeno vodstvo, efikasnu komunikaciju i kulturne promjene među stakeholderima. Prioritetiziranjem održivosti, VŠU na zapadnom Balkanu mogu značajno doprinijeti očuvanju okoliša i promovisanju klimatski neutralne budućnosti.

1. Uvod

Zelena politika, također poznata kao ekološka ili politika održivosti, ima za cilj minimizirati uticaj na okoliš promovisanjem odgovorne upotrebe resursa. Ove politike prožimaju ekološku svijest s smanjenjem troškova i čine ključni dio šire inicijative za održivost. Evropski zeleni dogovor obuhvata različite inicijative usmjerene na smanjenje emisije ugljen-dioksida i promovisanje održivosti u različitim sektorima. U okviru ovih napora, implementacija zelenih politika postaje imperativ. Ove politike zagovaraju odgovornu upotrebu resursa i bitne su za smanjenje uticaja na okoliš. Usklađivanjem s ciljevima Evropskog zelenog dogovora, zelene politike igraju ključnu ulogu u tranziciji ka održivijoj i klimatski neutralnoj budućnosti.

Kako visokoškolske ustanove (VŠU)¹ ostavljaju značajne ekonomske, društvene i ekološke otiske, očekuje se da univerziteti usvoje sveobuhvatniji i strateški pristup "ozelenjivanju". To podrazumijeva integrisanje napora za održivost u upravljanje, kurikulum, istraživanje, svakodnevne prakse i društvene usluge. Ozelenjivanje VŠU obuhvata smanjenje uticaja na okoliš kroz donošenje određenih odluka i podizanje svijesti o zaštiti okoliša unutar visokoškolske zajednice.

2. Cilj ovog prikaza

Cilj ovog prikaza je analizirati trenutne trendove u održivosti i zelenim politikama na visokoškolskim ustanovama širom svijeta te ponuditi uvide za razvoj zelene politike na VŠU na zapadnom Balkanu, kako je to predviđeno strategijom "Ka zelenom univerzitetu". Ovaj dokument je dio serije koja se bavi pitanjima visokog obrazovanja s ciljem identifikacije faktora koji utiču na dugoročnu održivost VŠU zapadnog Balkana, te informisanja strateškog planiranja na nivou kampusa i univerziteta.

3. Globalni imperativ za održivost i uloga VŠU – pregled

U globalnom kontekstu, hitnost rješavanja klimatskih promjena dodatno je potkrijepljena naučnim konsenzusom koji je u skladu s ciljevima Evropskog zelenog dogovora i 17 Ciljeva održivog razvoja koje su postavile Ujedinjene nacije. Klimatske promjene stvaraju višestruke izazove koji utiču na zdravlje, sigurnost hrane i ekonomsku stabilnost, zahtijevajući kako prilagodbu, tako i ublažavanje posljedica, zajedno s poboljšanom komunikacijom klimatske nauke.

¹ U daljem tekstu pri pominjanju visokoškolskih ustanova i univerziteta će se misliti na isti pojam.

Diskusije o klimatskim promjenama podstakle su dijalog o zelenoj ekonomiji i održivim politikama, pri čemu se stakeholderi mobilisu prema nisko-ugljičnoj, klimatski otpornijoj ekonomiji. Ova tranzicija, u skladu s Evropskim zelenim dogovorom, zahtijeva saradnju različitih sektora kako bi se stvorilo okruženje koje potiče održiva ulaganja i razvoj.

VŠU, kao ključni igrači u obrazovanju i istraživanju, imaju važnu ulogu u promovisanju održivosti i napredovanju održivih agendi. Ažuriranjem kurikuluma i istraživačkih inicijativa u skladu s Ciljevima održivog razvoja, VŠU studentima pružaju znanja i vještine potrebne za zeleni rast i eko-inovacije. Također, VŠU doprinose inicijativama zajednica i vlada kroz servisne² i outreach programe³, podržavajući implementaciju održivih praksi.

Implementacijom zelenih politika, VŠU integrišu principe održivosti u svoje operacije, doprinoseći širim ekološkim ciljevima. Ovaj proaktivni pristup ne samo da povećava konkurentnost VŠU, već također odjekuje među ekološki svjesnim studentima. Na kraju, VŠU se ističu kao lideri u održivosti, pokrećući razvoj ka rješavanju klimatskih promjena i olakšavajući prelaz iz teorije u praksu

3.1. Analiza trenutnih trendova u zelenim i održivim praksama na VŠU širom svijeta

Globalni pokret ka održivosti značajno je uticao na VŠU, potičući ih da usvoje zelene politike i prakse koje smanjuju njihov uticaj na okoliš i promovišu društvenu odgovornost. Ova analiza istražuje trenutne trendove u inicijativama održivosti na VŠU širom svijeta, ističući ključne strategije i izazove s kojima se suočavaju u potrazi za zelenijim kampusima.⁴

Uključivanje održivosti u upravljanje i menadžment

Značajan razvoj predstavlja integracija održivosti u strukturu i procese upravljanja i menadžmenta VŠU.⁵ Strategije za implementaciju ciljeva održivog razvoja sve se više provode kroz osnivanje posebnih kancelarija i odbora posvećenih održivosti u mnogim regijama. Ovaj novi pristup temelji se na rastućem konsenzusu da se održivost mora ukomponovati kroz sve aspekte misije, vizije i strategije VŠU. Sve više VŠU zapošljava osobe na pozicijama glavnog

² Servisni programi podstiču studente, nastavno osoblje i osoblje univerziteta da učestvuju u aktivnostima koje promovisu održivost i društvenu odgovornost, kao što su čišćenje okoliša, energetske inicijative za uštedu, ili pružanje stručnih savjeta lokalnim vlastima za razvoj održivih politika. Univerziteti također mogu nuditi mogućnosti učenja kroz servisne aktivnosti, gdje studenti primjenjuju svoja akademska znanja kako bi riješili stvarne ekološke ili društvene probleme u svojim zajednicama, često kao dio svojih akademskih zadataka.

³ Outreach programi uključuju napore da se podijele istraživanja, znanje i inicijative održivosti univerziteta s lokalnim zajednicama, industrijama i vladama. Univerziteti mogu organizovati obrazovne događaje, javna predavanja i radionice o temama kao što su klimatske promjene, zelene tehnologije i održive prakse. Outreach također uključuje partnerstva s nevladinim organizacijama, lokalnim preduzećima ili vladama kako bi se implementirale održive solucije, kao što su projekti obnovljive energije ili unapređenje upravljanja otpadom, te podizanje svijesti o zaštiti okoliša.

⁴ Kauffman, C. (2019). The Role of Higher Education in Promoting Sustainable Development. Journal of Sustainability Education, 22

⁵ Svanström, M., et al. (2008). Towards a Sustainability Assessment Framework for Higher Education. International Journal of Sustainability in Higher Education, 9(2), 108-117

službenika za održivost (CSO) kako bi potaknuli takve napore, potičući integraciju drugih oblasti i promovisanje pristupa održivosti u svim aktivnostima.⁶

Formulisanje kurikuluma i obrazovnih projekata

Svaki novi obrazovni trend obuhvata međupovezanost u obrazovanju, što uključuje i održivost. Novi predmeti i studijski programi koji se fokusiraju na održivost, nauku o okolišu i klimatske promjene razvijaju se na VŠU kako bi pripremili studente za mogućnosti u „zelenom“ zapošljavanju.⁷ Postojeći kurikulumi se također revidiraju kako bi uključili pitanja održivosti, osiguravajući da svi svršeni studenti imaju osnovno znanje o ekološkim problemima. Osim toga, značajan broj fakulteta i VŠU aktivno podstiče studentske prilike kroz praktične programe poput stažiranja u održivosti, učenja kroz servis ili istraživačkih projekata za rješavanje stvarnih problema.⁸

Održive prakse na kampusu

Sve više VŠU integrše održivost u sve aspekte svoga poslovanja. Ulaganja u energetska efikasnost, smanjenje otpada i korištenje ekološki prihvatljivih načina transporta su neki od koraka koji se poduzimaju. Programi ovih ustanova uključuju nadogradnju postojećih zgrada kako bi ispunjavale ekološke standarde, korištenje obnovljivih izvora energije poput vjetra i sunca, te poboljšanje upravljanja otpadom kroz odgovarajuće recikliranje i kompostiranje. Programi održivog transporta također se razvijaju, uključujući dijeljenje bicikala, punionice za električne automobile i bolji pristup javnom prevozu na kampusu, čime se smanjuje ugljični otisak putovanja na i sa kampusa.⁹

Istraživanje i inovacije u održivosti

Istraživanje je vrlo važno za promovisanje praksi održivosti na VŠU. Sve više institucija usmjerava svoja istraživanja na pitanja održivosti i rješavanje problema poput klimatskih promjena, raspodjele resursa i socijalne pravde. Postoji sinergija između napora VŠU, privatnog sektora i vladinih institucija u promovisanju razvoja novih zelenih tehnologija i održivih praksi. Pored tradicionalnih istraživačkih aktivnosti, VŠU također osnivaju centre fokusirane na studije održivosti koji ne samo da unapređuju znanje, već omogućavaju studentima i osoblju da provode zajednička istraživanja.¹⁰

⁶ Lozano, R., et al. (2015). A Holistic Approach to Sustainability in Higher Education: A Case Study of a University. *Sustainability*, 7(12), 16506-16529

⁷ Barth, M., & Timm, J. (2011). Higher Education for Sustainable Development: The Role of Curriculum and Teaching. *Sustainability*, 3(2), 226-246

⁸ Thomas, I. (2015). Curriculum for Sustainability: A Higher Education Perspective. *Environmental Education Research*, 21(4), 580-603

⁹ Hsu, C.-W., & J. Chao, C.-C. (2015). A Study of University Sustainable Campus Operations. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 16(2), 178-196.

¹⁰ Leal Filho, W., et al. (2018). Sustainability Research in Higher Education Institutions: A Systematic Review. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 19(1), 23-48.

Angažman zajednice i outreach

VŠU prepoznaju važnost angažmana zajednice u svojim naporima za održivost. Mnoge institucije se udružuju s lokalnim vladama, nevladinim organizacijama i preduzećima kako bi promovisali održive prakse izvan kampusa.¹¹ Outreach inicijative često uključuju obrazovne programe u zajednici, radionice o održivosti i javne događaje koji podižu svijest o ekološkim pitanjima. Kroz angažman sa zajednicom, VŠU mogu povećati svoj uticaj i doprinijeti širem pokretu ka održivosti.¹²

4. Unapređenje održivosti u visokom obrazovanju: trendovi i prakse – rasprava i analiza

Kao centralna mjesta za obrazovanje i istraživanje, VŠU igraju ključnu ulogu u unapređenju inicijativa održivog razvoja. Prepoznajući to, međunarodne politike i deklaracije o održivosti potakle su univerzitete da integriraju održivost u svoje operacije, nastavu, istraživanje i javne usluge. Ovaj trend je oblikovan globalnim strategijama usmjerenim na ublažavanje klimatskih promjena i napredovanje ciljeva održivog razvoja.

Međutim, naponi za održivost na kampusima često usvajaju različite pristupe, fokusirajući se ili na operativnu ekološku efikasnost ili na ekološke studije. Ključni izazov leži u razvoju holističke zelene politike koja integrira održivost u sve aspekte VŠU, od kurikuluma i istraživanja do strateškog planiranja i upravljanja resursima.

Iako su postignuti značajni koraci u operativnoj održivosti, posebno u energetskej efikasnosti i korištenju obnovljivih izvora energije, napredak u nastavi, istraživanju i outreach programima je i dalje jako spor. Rješavanje ovog problema zahtijeva zajednički napor za integraciju ekološke održivosti u visokoškolsko upravljanje i administrativne funkcije.

Održivost u VŠU u Njemačkoj uključuje višestruki pristup koji ima za cilj smanjenje uticaja na okoliš, promovisanje društvene odgovornosti i podsticanje održivog razvoja. Ključni trendovi i prakse uključuju sveobuhvatne zelene inicijative na kampusima, fokusirane na energetske efikasnost, smanjenje otpada i održive transportne opcije. Njemački univerziteti integrišu principe održivosti u svoje akademske kurikulume, nudeći predmete i istraživačke mogućnosti na teme poput obnovljive energije i ublažavanja klimatskih promjena. Istraživački instituti unutar univerziteta provode pionirska istraživanja za rješavanje gorućih izazova u održivosti, često u saradnji s vladinim agencijama i industrijskim partnerima. Inicijative vođene od strane studenata igraju ključnu ulogu u promovisanju održivosti na kampusima, dok partnerstva i saradnje s vanjskim stakeholderima dodatno unapređuju ciljeve održivosti. Također, univerziteti usvajaju zelene nabavne prakse i objavljuju godišnje izvještaje o održivosti kako bi transparentno

¹¹ Scott, W. A. (2015). Sustainable Development and University Community Engagement: A Review. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 16(4), 445-465

¹² Waterman, A. S., et al. (2013). Promoting Community Engagement in Higher Education: A Practical Guide. *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 17(3), 73-101.

komunicirali svoju ekološku učinkovitost. Ovi trendovi i prakse odražavaju predanost očuvanju okoliša i doprinose vodećoj ulozi Njemačke u održivom visokom obrazovanju. Slične inicijative pojavljuju se širom Evrope, gdje univerziteti provode mjere za smanjenje potrošnje i praćenje uticaja na okoliš.

Predanost smanjenju emisija ugljen-dioksida i ulaganje u održive prakse omogućavaju univerzitetima da značajno doprinesu smanjenju svog ugljičnog otiska i unapređenju globalnih ciljeva održivosti. Kroz višestruki pristup koji uključuje operacije, nastavu, istraživanje i outreach, univerziteti služe kao katalizatori za održivi razvoj, oblikujući ekološki svjesniju budućnost.

U skladu s implementacijom politika i strategija održivosti unutar VŠU, pojavili su se brojni sistemi rangiranja kako bi se ocijenila učinkovitost VŠU u promovisanju održivih praksi, politika i programa. Ove rang liste služe kao vrijedni pokazatelji za VŠU, nudeći strukturirani okvir za evaluaciju njihovih napora u održivosti u poređenju s drugim VŠU. Štaviše, one djeluju kao dijagnostički alati koji ističu područja koja zahtijevaju poboljšanja, olakšavajući ciljne intervencije za unapređenje napora u održivosti. Neki od značajnih primjera ovih rangiranja uključuju:

1. **UI GreenMetric World University Ranking:** Ova rang lista procjenjuje VŠU širom svijeta na osnovu njihove predanosti i učinkovitosti u promovisanju održivosti u različitim dimenzijama, uključujući infrastrukturu, energiju i klimatske promjene, upravljanje otpadom, upotrebu vode i transport. Ona pruža sveobuhvatnu ocjenu održivosti kampusa i omogućava ustanovama da uporede svoje napore na globalnom nivou.
2. **THE Impact Rankings:** Razvijena od strane Times Higher Education (THE), ova rang lista procjenjuje doprinos VŠU u rješavanju globalnih izazova kroz njihova istraživanja, upravljanje resursima i outreach napore. Održivost je jedan od ključnih kriterija koji se razmatraju, zajedno s faktorima poput socijalne pravde, rodne ravnopravnosti i kvalitetnog obrazovanja. THE Impact Rankings pruža holistički pregled učinka VŠU u održivosti i njihovog društvenog uticaja.
3. **GreenMetric by Webometrics:** Slično UI GreenMetric, ovaj sistem rangiranja procjenjuje napore VŠU u oblasti ekološke održivosti, ali također uzima u obzir njihovo digitalno prisustvo i online resurse povezane s održivošću. On ispituje faktore poput zelenih površina, ekološki prihvatljive infrastrukture, politika zaštite okoliša i online komunikacije o održivosti. GreenMetric by Webometrics nudi uvide u online angažman VŠU i outreach napore u održivosti.
4. **Sierra Club's Cool Schools Ranking:** Fokusiran na institucije u Sjevernoj Americi, ovaj rang sistem ocjenjuje koledže i univerzitete na osnovu njihovih inicijativa, politika i praksi u oblasti održivosti. Evaluira faktore kao što su kurikulumi o održivosti, potrošnja energije na kampusu, upravljanje otpadom, opcije transporta i ekološki aktivizam. Sierra Club's Cool Schools Ranking pruža regionalnu perspektivu o naporima u održivosti u visokom obrazovanju.
5. **Green Campus Index:** Razvijen od strane Association for the Advancement of Sustainability in Higher Education (AASHE), ovaj indeks procjenjuje koledže i univerzitete u Sjedinjenim Državama i Kanadi na osnovu njihove održivosti u različitim kategorijama,

uključujući kurikulum, energiju, transport, otpad, vodu i administraciju. On pruža sveobuhvatnu ocjenu napora u održivosti na kampusu i pomaže institucijama da identifikuju područja za poboljšanje.

5. Preporuke – Zelene metrike

U procesu razvoja "Strategije ka Zelenoj Univerzitetu", važno je razmotriti niz zelenih pokazatelja koji mogu efikasno mjeriti razvoj prema ciljevima održivosti. Ovi pokazatelji služe kao mjerila, omogućavajući VŠU da prate svoju ekološku učinkovitost i identifikuju područja za poboljšanje. Neki mogući zeleni pokazatelji koje bi trebalo uključiti u takvu strategiju mogu obuhvatiti aspekte poput potrošnje i efikasnosti energije, praksi upravljanja otpadom, korištenja vode i napora u očuvanju, emisije stakleničkih plinova, transportne politike koje promovišu održive opcije putovanja, prakse nabavke koje daju prioritet ekološki prihvatljivim proizvodima, inicijative za očuvanje biološke raznolikosti na kampusu, i integraciju principa održivosti u kurikulum i istraživačke aktivnosti.

Visokoškolske ustanove zapadnog Balkana mogu razmotriti procjenu svog razvoja prema održivosti u sljedećim područjima:

PRIMJERI POKAZATELJA		
Područje	Svrha	
Reciklaža	Postotak papira/kartona koji se reciklira	
	Broj uvedenih procedura bez papira	
Upravljanje energijom i potrošnja	Potrošnja električne energije iz obnovljivih i neobnovljivih izvora	Promocija očuvanja naših prirodnih resursa
	Smanjenje emisije stakleničkih plinova po studentu, po kvadratnom metru i ukupno	Emisije stakleničkih plinova
Zgrade	Postotak zgrada/učionica/prostora obnovljenih sa zelenim elementima	Potrošnja energije za hlađenje doprinosi emisijama stakleničkih plinova. Postoje mogućnosti za izgradnju i renoviranje zgrada kako bi se maksimizirala efikasnost i promovisalo zdravlje.
	Postotak novih zelenih zgrada	
Transport i mobilnost	Način transporta osoblja i studenata	Smanjenje emisije stakleničkih plinova koji utiču na životnu sredinu uz promociju zdravijih opcija putovanja.
	Promocija i usluge za zeleni transport na kampusu	Razvijanje kulture mikromobilnosti i zdravog načina života
Nabavka	Postotak potrošnje na proizvode koji zadovoljavaju ekološke certifikate	Pokazuje postepeni porast ukupnih kupovina ekološki prihvatljivih ili proizvoda sa oznakom energetske efikasnosti (aparati, elektronika, rasvjetna tijela i dr.).
Politike i akcije na kampusu	Implementirana politika Zelenog/Održivog/LCD Univerziteta	Univerzitet ili VŠU ima dugoročni plan održivosti
	Grupe za održivost na kampusu	Univerzitetske grupe posvećene i promotorima održivosti ili 'zelenih' inicijativa
	Učešće u zajednici (servisni programi)	Mjerenje godišnjeg učešća fakulteta i osoblja

		VŠU u zajedničkim servisima u zajednici.
Nastava i učenje	Predmeti ili studijski programi fokusirani na životnu sredinu ili održivost	Identifikovati programe/predmete/ishode učenja sa fokusom na održivost i zeleni sadržaj koji bi ispunili jednu od ključnih karakteristika svršenog studenta - društvenu, kulturnu i ekološki odgovornu.
Istraživanje	Identifikacija istraživanja održivosti	Identifikovati istraživanja vezana za održivost i zelene prakse (objavljene knjige, radovi, prisustvovanje konferencijama, organizacija konferencija itd.).
	Fakultet uključen u istraživanje održivosti	

Inkorporacijom ovih različitih pokazatelja, VŠU mogu sveobuhvatno procijeniti svoj ekološki uticaj i raditi na stvaranju održivije budućnosti.

6. Zaključak

Pri prelasku na zelenu politiku, VŠU u zapadnom Balkanu trebaju prioritetno ugraditi principe održivosti u svoj osnovni okvir, vođene međusobno povezanim stubovima održivosti. To podrazumijeva rješavanje upravljanja/menadžmenta, kurikulumu/obuke, istraživanja/inovacija i poslovanja/dnevne prakse. Takva politika zahtijeva ne samo operativni plan i mjerne pokazatelje uspješnosti, već i posvećene promotor(e), efikasnu komunikaciju i strategije upravljanja promjenama. S obzirom na to da mnoge inicijative zahtijevaju promjene u ponašanju i kulturne transformacije, ovi elementi su ključni za uspješnu implementaciju.

Literatura

- Brundtland Commission 1987:
<https://www.are.admin.ch/are/en/home/media/publications/sustainable-development/brundtland-report.html>
- Kauffman, C. (2019). The Role of Higher Education in Promoting Sustainable Development. *Journal of Sustainability Education*, 22
- Svanström, M., et al. (2008). Towards a Sustainability Assessment Framework for Higher Education. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 9(2), 108-117
- Lozano, R., et al. (2015). A Holistic Approach to Sustainability in Higher Education: A Case Study of a University. *Sustainability*, 7(12), 16506-16529
- Barth, M., & Timm, J. (2011). Higher Education for Sustainable Development: The Role of Curriculum and Teaching. *Sustainability*, 3(2), 226-246
- Thomas, I. (2015). Curriculum for Sustainability: A Higher Education Perspective. *Environmental Education Research*, 21(4), 580-603
- Hsu, C.-W., & J. Chao, C.-C. (2015). A Study of University Sustainable Campus Operations. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 16(2), 178-196.
- Leal Filho, W., et al. (2018). Sustainability Research in Higher Education Institutions: A Systematic Review. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 19(1), 23-48.
- Scott, W. A. (2015). Sustainable Development and University Community Engagement: A Review. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 16(4), 445-465
- Waterman, A. S., et al. (2013). Promoting Community Engagement in Higher Education: A Practical Guide. *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 17(3), 73-101.
- European Green Deal: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
- THE 17 GOALS | Sustainable Development - the United Nations:
<https://sdgs.un.org/goals>